

Preek "HOMILIE ZESDE ZONDAG DOOR HET JAAR – B 2009"

HOMILIE ZESDE ZONDAG DOOR HET JAAR B 2009

"Pas op ik ben verkouden of ik heb de griep". De laatste weken heb je dat vaker kunnen horen. De een na de ander in een gezin was aan het snotteren of moest even het bed houden. Niemand die er zin in had om aangestoken te worden. Nu is de griep maar een onschuldig voorbeeld, maar besmettelijke ziekte zijn vaak genoeg katastrofaal voor de mensen geweest. In de middeleeuwen was er de pest, de zwarte dood, die de bevolking van hele steden decimeerde. Nu is er de ziekte aids, die voor hele landen van Afrika een soortgelijke uitwerking zal hebben. In de tijd van Jezus was het de melaatsheid, waaraan velen ten offer vielen. En nog altijd maakt deze ziekte talloos vele slachtoffers. Wij kennen allen de 'lepra-actie'. Gelukkig zijn er inmiddels goede behandelmethoden, maar nog altijd komt de ziekte in grote delen van de wereld voor. Om de ziekte enigszins in bedwang te krijgen en verdere besmetting te voorkomen, werden deze mensen afgezonderd van de gemeenschap. Zo ontstonden er melaatsenkolonies, waaronder het eiland Molokai, waar de Belgische pater Dameaan Deveustre werkte. Op een onbewoond eiland werden de melaatsen aan wal gezet en verder aan hun lot overgelaten. De Belgische pater trok zich zijn lot aan en liet zich eveneens aan wal zetten. Hij verzorgde de zieken en stond de stervenden bij. Op zekere dag begon hij de preek met de woorden: "Wij melaatsen." Toen begreep iedereen, dat hun pater ook bij zich zelf de gevreesde ziekte had vastgesteld.

Ongeneeslijke, besmettelijke ziekten zijn door de mensen vaak beschouwd als een straf vanuit de hemel voorgesteld vanwege de menselijke zondigheid. De joden legden dat verband vrij snel: "Wat zou hij op zijn kerfstok hebben, dat hij deze ziekte heeft opgelopen?" Maar ook wijzelf stellen bij tegenslag vaak de vraag: "Waarom heb ik dat verdiend?" Verdrongen schuldgevoelens komen weer boven en niet verwerkte ervaringen gaan in de menselijke geest rondzingen. Ook onze tijd is in deze niet bepaald fijnzinnig. Heeft iemand de ziekte aids opgelopen, dan komen de tongen los. De kwaadsprekerij tiert welig. De aidspatiënt heeft wat uit te leggen. Daarom voelt hij zich veroordeeld, weggezet. Uitgestoten. Want wat is er erger dan te voelen, dat je niet meer bemind bent.

In de tijd van Jezus was de melaatsheid een volksziekte. De hygiëne was gebrekkig. Er was geen riolering en water was een schaars product en vaak niet zuiver. Besmettelijke ziekten konden maar moeilijk bestreden worden. Isolering van de zieken was vaak de enige methode. Vandaag ontmoet Jezus een melaatse. Hij leeft in afzondering. Hij moet door een ratel de voorbijgangers op zijn ziekte wijzen. Zij voelden zich niet alleen verstoten, maar zelfs uitgespuugd. Want in de ogen van de mensen had de melaatse wat uit te leggen: "Waar heb je dat opgelopen?" Rond een melaatse ontstond een heel roddelcircuit. De tongen kwamen los. In het joodse denken werd er nog andere vragen aantoegevoegd: "Waarvoor zou dit de straf zijn?" Wat heeft deze melaatse op zijn kerfstok? De eenzaamheid die daarvan het gevolg is, is minstens zo erg als de ziekte zelf. Vandaag wordt ons verteld, hoe Jezus met zo'n melaatse omgaat. Door medelijden bewogen, stak Jezus de hand uit, raakte de

melaatse aan en sprak: "Ik wil, wordt rein."

Hier gebeurt iets ongewoons. Iets ongehoords. Jezus raakt de onaanraakbare aan. Jezus sluit zich niet aan bij de vooroordelen en de roddelpraat, waaronder de melaatsen te lijden hadden. Hij ziet de pijn, de eenzaamheid, het geestelijke lijden. De heilige Franciscus is door dit gebeuren van Jezus zo gegrepen, dat hij, toen hij eens op zijn tocht een melaatse tegenkwam, de melaatse omhelst en een kus geeft. Hij wilde deze mens laten merken, dat hij bemind is. Jezus gaat deze onaanraakbare mens niet uit de weg. De omgeving moet van schrik de hand voor de mond geslagen hebben: zo'n waaghals. Maar juist hier maakt Jezus duidelijk, dat hij partij gekozen had voor de minsten onder de mensen, zelfs voor de melaatsen. De aanraking maakt duidelijk, dat geen mens van Gods liefde buitengesloten is, ook niet degenen die iets uit te leggen hebben, toen en nu.

Jezus geneest, niet zomaar een blinde, niet zomaar een lamme, maar een melaatse. Maar nog meer wil hij de omgeving genezing schenken van de vooroordelen, de veroordelingen en de kwaadsprekerij, waarmee zij de melaatsen bejegenden. Ook ons wil Jezus genezen, want wij hebben ook onze onaanraakbaren, die in onze ogen iets uit te leggen hebben. Maar onze God is een God van vergeving. De eerbied voor elke mens staat centraal in het evangelie, ook al heeft deze mens melaatsheid opgelopen. En zo er al schuld mocht zijn, dan is dat niet ter onzer beoordeling. Als wij proberen te doen, wat Jezus gedaan heeft, dan heeft iedereen huis-werk. Niemand is bovendien brandschoon en in zekere zin ook besmet met liefdeloosheid. Maar ook ons wil Jezus aanraken en genezen, opdat wij niemand buitensluiten, maar weer gemeenschap stichten onder elkaar en met de levende Heer. Daarom hebben wij allen behoefte aan de verlossende woorden van de Heer: Ik wil, wordt rein. Wordt rein van je liefdeloosheid. Wordt een mens, zoals het moet.

Homilie

Op 15 april 1889 stierf pater Damiaan De Veuster op het eiland Molokai aan melaatsheid. Er ging een schok door de wereld. Want pater Damiaan had gedurende zestien jaar onafgebroken gewerkt in de melaatsenkolonie Molokai, een van de Hawai-eilanden. Dat eiland was ahw de vuilnisbak, waarheen mensen werden afgedankt die door de ziekte lepra waren aangetast. Om besmetting te voorkomen mochten zij niet langer in hun eigen gemeenschap blijven, maar werden zij overgezet en vervolgens aan hun lot overgelaten. Onder deze mensen ging Damiaan als priester werken, wetende, dat hij dagelijks aan het gevaar bloot stond om ook besmet te geraken. In de ogen van velen een krankzinnig besluit om daar heen te gaan. Aangekomen op het melaatseneiland trof Damiaan er de verschrikkelijkste nood aan. Er heerste het recht van de sterkste en voor zieken en stervenden was dus geen aandacht. Damiaan zorgde voor ieder en bracht allereerst enige orde in de gemeenschap. Hij stond de zieken bij als priester en als dokter, zorgde voor een mooie begrafenis voor de overledenen en was de toeverlaat van velen. Op zekere dag echter, merkte hij, dat zijn voet gevoelloos geworden was. Toen wist hij: 'ook ik ben melaats.' Damiaan was in persoon Gods liefde voor deze melaatse mensen.

Wij zijn misschien te ver verwijderd van de melaatsenkampen om diep getroffen te worden door het probleem van de melaatsheid. Wij zien wel eens foto's van melaatsen, maar dat is ver van mijn bed. In werkelijkheid is de melaatsheid een

vreselijke ziekte, zoals uit het verhaal van pater Damiaan moge blijken. De ziekte was al erg, maar bovendien werd de zieke uit de samenleving geweerd. De angst voor besmetting maakte de mensen tegenover hen onbarmhartig en hard. Bovendien gold voor de joodse samenleving de melaatse als onrein, als met zonden beladen, veroemd, ook buiten de gelovige gemeenschap gezet. Op de melaatse werd neergekeken.

Tegen deze achtergrond begrijpen wij beter het ongehoorde van dit evangelie. Deze melaatse doorbreekt eigenmachtig de strenge joodse wetten van de samenleving. Op genade of ongenade vertrouwt hij zich aan Jezus toe en valt voor Hem op de knieën. Hij die van zijn medemensen niets meer te verwachten had, verwacht alles van Jezus en hoopvol roept hij uit: 'Als Gij wilt, kunt Gij mij reinigen.' Dat is een duidelijke geloofsbelijdenis. En Jezus zegt: 'Ik wil, word rein.'

Jezus steekt zijn hand uit naar deze mens. Levensgevaarlijk en in de open van de joden ongehoord. In die uitgestoken hand wordt duidelijk, dat God de genezende God is, die het geschondene weer heel maakt en geen mens van zijn liefde buitensluit. God ziet in ieder mens zijn kind en als een vader en een moeder blijft God voor zijn kinderen zorgen. Pater Damiaan heeft aan deze goddelijke liefde gestalte gegeven voor de verstotenen van Molokai. Voor mensen als pater Damiaan mogen wij God danken. Maar behalve pater Damiaan zijn er nog zo talloos vele mensen van liefde, van goedheid en nabijheid.

Wij zijn in de dagen van carnaval, blijde dagen, waarin de onderlinge band tussen mensen sterk wordt ervaren, tegenstellingen even worden vergeten. Wij maken een knipoog tegen de ernst van het leven.

De dankbare blijdschap als uiting van levenskunst zal ook God niet vergeten, want God is degene die aanleiding tot dank geeft. Daarom volgt op de drie dolle dagen aswoensdag, waarop wij in een gebaar uiting geven aan ons geloof: 'God, wij zijn van U. Alles wat wij hebben en wat wij zijn, hebben wij aan U te danken.' Daarom laat de echte carnavalist zijn hoofd op aswoensdag tekenen met het askruisje. Ik wens u mooie dagen toe, met oprechte blijheid en dan tot woensdag bij het askruisje.